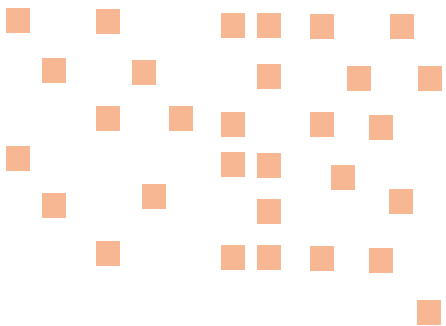

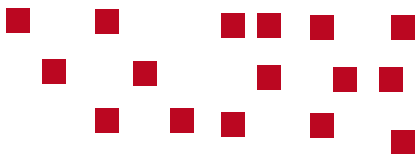
JEMEN

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej w Jemenie.**

**DPU-WIKP-424/116/2024
27.02.2024**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Jemenie

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: 31,56 mln^[1]

Skład etniczny: Jemen zamieszkują w zdecydowanej większości Arabowie (ponad 90%). Pozostałe grupy to nieliczni mieszkańcy pochodzenia afrykańskiego, europejskiego lub hinduskiego.^[2]

Skład religijny: Religią dominującą jest islam – około 99% populacji, w tym 54% sunnici, 44% zaidyci (lub według innych danych odpowiednio 65% i 35%^[3]). Pozostali to imamici i kilka wyznań ismailickich. Występują także małe grupy wyznaniowe: hinduistyczne, bahaistyczne, żydowskie i chrześcijańskie.^[4]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

W kontekście trwającego w Jemenie od 2014 r. konfliktu system władzy w kraju przechodzi obecnie przeobrażenie.^[5] Do wybuchu wojny Jemen był republiką prezydencką o szerokich prerogatywach prezydenta. Państwo we współczesnym kształcie powstało w 1990 r. po zjednoczeniu Jemeńskiej Republiki Arabskiej (zw. Jemenem Północnym, będącym do 1962 r. teokratycznym, konserwatywnym imamatem, potem zaś republiką, gdzie władza zdominowana była przez wojsko) oraz Ludowo-Demokratycznej Republiki Jemenu (zw. Jemenem Południowym, będącym do 1967 r. kolonią brytyjską, która po wycofaniu Brytyjczyków przekształciła się w państwo o socjalistycznym reżimie). Obie części Jemenu zachowały dużą odmiennosc, a ich wspólna historia naznaczona była napięciami, konfliktami lub dążeniami secesjonistycznymi (na południu) utrzymującymi się stale w różnym stopniu natężenia.^{[6][7]}

W 2011 r. na fali tzw. arabskiej wiosny odsunięto od władzy wieloletniego dyktatora Alego Abdallaha Saliha, a kraj zaczął popadać w coraz większą destabilizację, która

¹ CIA, The World Factbook, Yemen, 06.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

² Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Informator ekonomiczny MSZ, 03.03.2021, <https://www.gov.pl/web/arabiasaudyjska/jemen-ie>

³ CIA, The World Factbook, Yemen, 06.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

⁴ Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Informator ekonomiczny MSZ, 03.03.2021, <https://www.gov.pl/web/arabiasaudyjska/jemen-ie>

⁵ CIA, The World Factbook, Yemen, 06.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

⁶ CIA, The World Factbook, Yemen, 06.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

⁷ BBC News, Yemen country profile, ostatnia aktualizacja strony 13.02.2024, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14704852>

osiągnęła punkt kulminacyjny wraz z rozpowszechnieniem się rebelii zajdyckiego ruchu Hutich tłącej się od lat w mieście Saada na północy Jemenu.^{[8][9]}

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Kraj podzielony jest na 22 prowincje – muhafazy (łącznie z wydzielonym do celów statystycznych i wyborczych miastem stołecznym – Sana): Abjan, Aden, Ad-Dali, a-Bajda, al-Hudajda, al-Dzauf, Mahran, al-Mahwit, Amanat al-Asima (prowincja stołeczna Sany), Amran, Sokotra, Damar, Hadramawt, Hadżdża, Ibb, Lahidż, Marib, Rajma, Saada, Sana, Szabwa, Taizz.^[10] Muhafazy dzielą się na okręgi – mudirija oraz subokręgi – uzla.^[11]

Mapa. Podział administracyjny Jemenu^[12]

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Po rezygnacji Abd Rabu Mansura Hadięgo (sprawującego funkcję od 2011 r., po ofensywie Hutich i przejęciu przez nich kontroli nad stolicą – przede wszystkim ze stolicy Arabii Saudyjskiej, Rijadu) uprawnienia prezydenta przejęła 8-osobowa Rada Prezydencka, która została zaprzysiężona 17 kwietnia 2022 r. w Adenie. Skład rady prezydenckiej ustalili delegaci z państw Rady Współpracy Zatoki Perskiej (GCC) zaangażowanych w jemeński konflikt. W jej skład weszło czterech

⁸ CIA, The World Factbook, Yemen, 06.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

⁹ BBC News, Yemen country profile, ostatnia aktualizacja strony 13.02.2024, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14704852>

¹⁰ The World Factbook, Yemen, 06.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

¹¹ Amerigeo, Yemen - Subnational Administrative Boundaries, <https://data.amerigeo.org/dataset/yemen-admin-boundaries>

¹² Wikimedia, Yemen, administrative divisions, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Yemen_Administrative_Divisions.jpg

członków z północnej i czterech z południowej części państwa.^[13] Na czele rady stoi dotychczasowy doradca Hadiego Raszad al-Alimi. Rada nadzoruje armię oraz decyduje o obsadzie najwyższych stanowisk w państwie. Ma charakter hybrydowy, jej skład nie został wyłoniony w oparciu o przynależność partyjną, a w jej szeregach znaleźli się zarówno przedstawiciele prawomocnych i uznanych prawem instytucji, jak i przywódcy ugrupowań zbrojnych kontrolujących de facto części jemeńskiego terytorium (m.in. przewodniczący STC Ajdarus al-Zubajdi, Tarik Salih, dowódca Sił Narodowego Oporu (National Resistance Force) i bratanek obalonego prezydenta Alego Abdallaha Saliha). Rada w obecnym kształcie jest reprezentatywna, lecz niespójna i nieefektywna w podejmowaniu decyzji.^{[14][15]} Członkowie rady nie mają nawet jednolitego stanowiska odnośnie przyszłego kształtu państwa, czy Jemen powinien pozostać zjednoczonym państwem, ulec podziałowi na dwa państwa czy też przekształcić się w państwo federacyjne (wśród członków rady nie ma również zgodnej wizji, ile miałyby być podmiotów ewentualnej federacji).^[16]

Rząd i premier. Po podpisaniu pod koniec 2019 r. porozumienia o podziale władzy między secesjonistyczną Południową Radą Tymczasową (Southern Transitional Council; STC), a prezydentem, które zakończyło eskalację przemocy między siłami obu stron, utworzono w grudniu 2020 r. rząd w skład którego weszli przedstawiciele Północy i Południa (STC). Na jego czele stanął Ma'in Abd al-Malik Sa'id.^{[17][18][19]}

Na początku lutego 2024 r., wobec rosnącego napięcia w związku z prowadzonymi przez hutickich rebeliantów atakami na statki na Morzu Czerwonym i odwetowymi atakami amerykańskimi i brytyjskimi, Sa'id został zdjęty ze stanowiska, a jego miejsce zajął Ahmad Awad Ibn Mubarak, dotychczasowy minister spraw zagranicznych.^{[20][21]}

Parlament i wybory parlamentarne. Władzę ustawodawczą formalnie sprawuje dwuizbowy parlament, który tworzą Izba Reprezentantów (Madżlis an-Nuwwab) z 301 miejscami, posłowie wybierani są na 6-letnią kadencję w wyborach powszechnych, oraz Senat (Madżlis asz-Szura), którego 111 członków mianowanych jest przez prezydenta. Ostatnie wybory parlamentarne odbyły się w kwietniu 2003 r. Kolejne miały odbyć się w 2009 r., lecz zostały bezterminowo odłożone. Po ofensywie hutickich rebeliantów na stolicę kraju, Sanę, pod koniec 2014 r., parlament został rozwiązany, a rebelianci zastąpili go Tymczasową Radą Rewolucyjną, nieuznaną

¹³ PISM, Rezygnacja prezydenta Jemenu szansą dla procesu pokojowego, 14.04.2022, <https://pism.pl/publikacje/rezygnacja-prezydenta-jemenu-szansa-dla-procesu-pokojowego>

¹⁴ Carnegie Endowment for International Peace, Yemen's Post-Hybrid Balance: The New Presidential Council, 09.06.2022, <https://carnegieendowment.org/sada/87301>

¹⁵ UN News, Leadership Council marks 'new era' for Yemen, but country remains wary of terrorist threat, 22.09.2022, <https://news.un.org/en/story/2022/09/1127531>

¹⁶ International Crisis Group, Yemen's Troubled Presidential Leadership Council, 04.05.2023, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/yemen/yemens-troubled-presidential-leadership-council>

¹⁷ Britannica, Transfer of power to Abd Rabbuh Mansur Hadi, <https://www.britannica.com/place/Yemen/Transfer-of-power-to-Abd-Rabbuh-Mansur-Hadi#ref1302891>

¹⁸ The IGC, Maeen Abdulmalik Saeed, <https://www.theigc.org/people/maeen-abdulmalik-saeed>

¹⁹ Themedialine, After Decade of Civil War, Yemen Is In 'Critical Stage,' Prime Minister Says, 14.02.2023, <https://themedialine.org/people/after-decade-of-civil-war-yemen-is-in-critical-stage-prime-minister-says/>

²⁰ Reuters, Yemen appoints foreign minister Ahmed Awad Bin Mubarak as prime minister, 05.02.2024, <https://www.reuters.com/world/middle-east/yemen-appoints-foreign-minister-ahmed-awad-bin-mubarak-new-prime-minister-2024-02-05/>

²¹ Aljazeera, Yemen appoints Foreign Minister Ahmed Awad bin Mubarak as prime minister, 05.02.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/5/yemen-appoints-foreign-minister-ahmed-awad-bin-mubarak-as-prime-minister>

przez społeczność międzynarodową.^{[22][23]} Prawomocny parlament pierwszą (i jedyną dotychczas) sesję po wybuchu konfliktu w 2014 r. odbył w Sajun na południu kraju w kwietniu 2019 r.^{[24][25]} Obecnie brak informacji o przewidywanym terminie kolejnych wyborów.

SYSTEM PRAWNY

System prawny Jemenu łączy w sobie elementy prawa islamskiego (szariatu), prawa napoleońskiego, angielskiego prawa precedensowego oraz prawa zwyczajowego.^[26]

KARA ŚMIERCI

Jemeńskie prawo przewiduje karę śmierci za szereg przestępstw takich jak: zabójstwo ze szczególnym okrucieństwem, zabójstwo (chyba że rodzina ofiary przebaczy sprawcy), porwanie albo napad w celu kradzieży, których skutkiem jest śmierć, przypadkowe zabójstwo urzędnika służb antynarkotykowych, bunt wobec dowódców wojskowych, którego skutkiem jest śmierć, akty wymierzone w bezpieczeństwo publiczne, których skutkiem jest śmierć, porwanie jeśli towarzyszy mu niemoralność lub akty homoseksualne, wywóz, przywóz oraz produkcja narkotyków z zamiarem wprowadzenia ich do obrotu. Karze śmierci podlegają również czyny nierządne (chyba, że świadkowie odmówią rozpoczęcia kamienowania, co jest sposobem wykonania wyroku w takich przypadkach) oraz apostazja. Karze śmierci podlega również zdrada, szpiegostwo, stwarzanie zagrożenia dla niezależności i integralności państwa, wspomaganie wroga (jednak kara może być złagodzona w przypadku podjęcia współpracy z władzami).^[27]

W Jemenie kara śmierci jest orzekana i wykonywana. W 2022 r. wykonano tam co najmniej 4 egzekucje^[28] (co oznacza spadek w porównaniu z rokiem 2021 gdy wykonano 14 egzekucji, i powrót do poziomu z 2020, gdy stracono 5 osób^[29]), a na karę śmierci skazano 78 osób^[30] (tu również jest wyraźny spadek w porównaniu z rokiem 2021 – 298 osób^[31]). W 2018 r. Amnesty International donosiła, że na karę śmierci skazywani są wyznawcy bahaizmu, w tym także dzieci.^[32]

²² CIA, The World Factbook, Yemen, 06.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

²³ BBC News, Yemen country profile, ostatnia aktualizacja strony 13.02.2024, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14704852>

²⁴ CIA, The World Factbook, Yemen, 06.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

²⁵ Informator ekonomiczny MSZ, Jemen, 03.03.2021, <https://www.gov.pl/web/arabiasaudyjska/jemen-ie>

²⁶ CIA, The World Factbook, Yemen, 06.02.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

²⁷ Cornell Law School, Republic of Yemen (Yemen), <https://deathpenaltyworldwide.org/database/#/results/country?id=86>

²⁸ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2022, 16.05.2023 <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/6548/2023/en/>

²⁹ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2021, 24.05.2022, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/5418/2022/en/>

³⁰ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2022, 16.05.2023 <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/6548/2023/en/>

³¹ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2021, 24.05.2022, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/5418/2022/en/>

³² Amnesty International, Yemen: 24 Baha'i people, including a child, facing possible death penalty 18/09/2018, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/09/yemen-24-bahai-people-including-a-child-facing-possible-death-penalty/>

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

W Jemenie trwa konflikt zbrojny, w którym udział biorą siły jemeńskiej armii lojalne wobec władz oraz huticy rebelianci z północnej części kraju. W wojnę włączyli się również separatyści z południowego Jemenu, dla których osłabienie władz centralnych było okazją do próby realizacji ich artykułowanych od wielu lat dążeń.

Destabilizacja sytuacji w Jemenie pogłębiała się od 2011 r., gdy na fali „arabskiej wiosny” rozpoczął się proces przemian politycznych. Sprawujący przez długie lata rządy prezydenckie Ali Abdallah Salih został usunięty ze stanowiska, które objął jego dotychczasowy zastępca Abd Rabu Mansur Hadi. Proces przemian prowadzony był w sytuacji, gdy w regionie Saady na północy kraju trwała rebelia Hutich, na południu (w dawnym Jemenie Południowym) nasilały się separatystyczne nastroje, a na znacznej części terytorium kraju operowała al-Kaida, która stanowi naturalnego wroga zajdyckich szyickich Hutich. Katastrofalna sytuacja ekonomiczna kraju tylko pogłębiała destabilizację. Nieusatysfakcjonowany przemianami i w sytuacji trwającego chaosu ruch Hutich rozpoczął ofensywę na południe i południowy zachód, zajmując kilka prowincji, we wrześniu 2014 r. bojówki ruchu zajęły stolicę kraju Sanę, a w lutym 2015 r. Huti ogłosili, że przejmują władzę w kraju. Nowych władz nie uznały ONZ, Stany Zjednoczone ani Rada Współpracy Państw Zatoki, które wezwały Hutich do oddania władzy w ręce prawomocnych organów. Nie uznał ich również jemeński parlament, większość z sunnickich przywódców plemiennych ani liderzy z południa kraju. Bojownicy Huti nie poprzestali na zajęciu stolicy, ruszyli na południe, zdobywając w połowie marca 2015 r. trzecie pod względem wielkości miasto Jemenu – Taizz, i docierając pod koniec marca do Adenu na południowym krańcu państwa. W Adenie, bastionie sił lojalnych wobec władz obalonych przez ruch Hutich, od początku dochodziło do zażartych walk. Ponadto ofensywa rebeliantów od początku budziła rosnące zaniepokojenie Arabii Saudyjskiej, która w ruchu szyickich Hutich widziała sojusznika i wasala Iranu (według niepotwierdzonych doniesień, Huti otrzymują wsparcie od Iranu). W marcu 2015 r. królestwo zbudowało pod swoją egidą antyhuticką koalicję (w jej skład weszły: Bahrajn, Egipt, Jordania, Maroko, Kuwejt, Katar, Sudan oraz Zjednoczone Emiraty Arabskie), która rozpoczęła ataki z powietrza na hutickie cele.^{[33][34][35]}

Interwencja sił koalicji zepchnęła hutickich bojowników na północ, a do połowy 2015 r. wyparła ich z większości terytoriów południowego Jemenu. Do lutego 2017 r. strefa wpływów hutickich rebeliantów uległa dalszemu ograniczeniu, a najznaczniesze postępy siły koalicji poczyniły na wybrzeżu w prowincji Taizz. Mimo nalotów z powietrza, blokady morskiej oraz obecności żołnierzy saudyjskiej koalicji na większości terytorium prowincji Marib (w północno-środkowym Jemenie), a także na południu kraju, rebelianci nadal kontrolują północno-zachodnią i środkową część Jemenu, łącznie ze stolicą (por. np. mapa: <https://yemen.liveuamap.com>^[36] lub <https://acleddata.com/yemen-conflict-observatory/#regions>^[37]), a granice stref

³³ Global Conflict Tracker, War in Yemen, 25.04.2023, <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/war-yemen>

³⁴ European Council of Foreign Relations, Mapping the Yemen conflict, <http://www.ecfr.eu/mena/yemen#>

³⁵ BBC, Yemen crisis: Yemen crisis: Why is there a war?, 19.06.2020, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29319423>

³⁶ Liveuamap, Yemen, 23.02.2024, <https://yemen.liveuamap.com/>

³⁷ ACLED i Yemen Data Project, Yemen Conflict Observatory, <https://acleddata.com/yemen-conflict-observatory/#regions>

kontroli w ostatnich latach ulegały jedynie niewielkim zmianom^[38].^[39] W ciągu 2021 r. walki toczyły się przede wszystkim w prowincji Marib w środkowym Jemenie, które pozostawało bastionem sił lojalnych wobec prawomocnych jemeńskich władz i bazą, skąd podejmowane były próby odzyskania kontroli nad stolicą kraju, Saną.^[40]^[41] Szacuje się, że do końca 2021 r. w walkach w regionie Marib śmierć poniosły tysiące bojowników obu stron. Walki przyniosły jedynie nieznaczne zmiany układu sił w terenie.^[42]

Po eskalacji przemocy na początku 2022 r. (w reakcji na przeprowadzone przez Hutich w połowie stycznia ataki dronowe na cele w Abu Zabi, w których śmierć poniosło 3 cywilów^[43]) i intensyfikacji ostrzału celów w Sadzie, Sanie i portowej al-Hudajdzie, walczącym stronom, dzięki mediacji ONZ, udało się wynegocjować zawieszenie broni, które weszło w życie 2 kwietnia 2022 r. Początkowo obowiązywało ono przez 2 miesiące, ale było dwukrotnie (w czerwcu i sierpniu) przedłużane na kolejne dwumiesięczne okresy. Zawieszenie broni przyniosło znaczny spadek incydentów przemocy oraz obniżenie liczby ofiar. Liczba ofiar w ciągu 6-miesięcznego zawieszenia broni spadła do najniższego poziomu od stycznia 2015 r. (w czasie obowiązywania rozejmu średnia miesięczna liczba ofiar śmiertelnych wskutek przemocy sięgała ponad 200, z czego 22% stanowili cywile, podczas gdy przed wejściem w życie zawieszenia broni było to średnio ponad 1 750 ofiar śmiertelnych miesięcznie).^[44]

W październiku 2022 r. skonfliktowane strony nie zdołały dojść do porozumienia odnośnie warunków kolejnego przedłużenia zawieszenia broni.^[45]^[46] Choć oficjalne przestało ono obowiązywać, to walczące strony nie podejmowały większych ofensyw, ani nie prowadziły szerszego ostrzału z powietrza, zachowując nieformalny rozejm i powstrzymując się od działań eskalacyjnych.^[47]

Siły walczące z hutickimi rebeliantami nie są spójne, a poszczególne ugrupowania w ich szeregach usiłują realizować własne cele. W sytuacji ogólnej destabilizacji systemu na południu Jemenu ponownie odezwały się silniej nastroje separatystyczne. Tymczasowa Rada Południowa (Southern Transitional Council, STC) utworzona w Adenie w 2017 r. domaga się niezależności dla południowego Jemenu i jest otwarcie secesjonistyczna. Lojalni wobec niej bojownicy (wspierani i zbrojeni przez Zjednoczone Emiraty Arabskie) zaczęli się ścierać z siłami lojalnymi wobec prezydenta Hadiego (wspieranymi przez Arabię Saudyjską). Eskalacja

³⁸ Chatham House, Report on state structures, government legitimacy and the role of armed groups, Between Order and Chaos; A New Approach to Stalled State Transformations in Iraq and Yemen, wrzesień 2019, https://www.ecoi.net/en/document-search/?country=yem&content=sunni&sort_by=origPublicationDate&sort_order=desc

³⁹ Council on Foreign Relations, Yemen's Tragedy: War, Stalemate, and Suffering, 21.10.2022, <https://www.cfr.org/backgrounder/yemen-crisis>

⁴⁰ Carnegie Endowment for International Peace, The Battle for Ma'rib: Insights and Outlook, 21.05.2021, <https://carnegieendowment.org/sada/84588>

⁴¹ Aljazeera, Battle for Marib: Last city in north Yemen under gov't control, 25.03.2021, <https://www.aljazeera.com/news/2021/3/25/battle-for-marib-last-major-north-city-under-yemen-govt-control>

⁴² ACLED i Yemen Data Project, <https://acleddata.com/yemen-conflict-observatory/#regions>

⁴³ Aljazeera, UAE pledges to retaliate after three killed in Houthi attacks, 17.01.2022, <https://www.aljazeera.com/news/2022/1/17/fires-in-abu-dhabi-houthis-announce-operation-deep-in-uae>

⁴⁴ ACLED, Violence in Yemen During the UN-Mediated Truce: April-October 2022, 14.10.2022, <https://acleddata.com/2022/10/14/violence-in-yemen-during-the-un-mediated-truce-april-october-2022/>

⁴⁵ The Guardian, Failure to extend Yemen ceasefire leaves millions at risk, say charities, 04.10.2022, <https://www.theguardian.com/global-development/2022/oct/04/yemen-ceasefire-truce-deadline-charities-houthis>

⁴⁶ UN News, Yemen: End of nationwide truce heralds 'heightened risk of war', Security Council hears, 13.10.2022, <https://news.un.org/en/story/2022/10/1129517>

⁴⁷ Human Rights Watch, World Report 2024 - Yemen, 11.01.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2103150.html>

nastąpiła w połowie roku 2019, a 10 sierpnia separatyści przejęli Aden (obecną de facto stolicę Jemenu).^[48] Po negocjacjach pod egidą Arabii Saudyjskiej udało się osiągnąć porozumienie między STC a rządem Hadiego – 5 listopada 2019 r. obie strony podpisały w Rijadzie umowę o podziale kompetencji. Na jej mocy rząd Hadiego miał powrócić do Adenu, natomiast większość lojalnych wobec niego sił miała się wycofać z okolic Adenu (z wyjątkiem brygady ochraniającej rząd i prezydenta), ustalono utworzenie nowego rządu, w którym połowę stanowisk ministerialnych miało przypaść przedstawicielom południa, a STC podwyższyła swój status z obserwatora do uczestnika rządowej reprezentacji w przyszłych negocjacjach z ruchem Hutich. STC nie wycofała swoich założeń odnośnie niepodległości Jemenu Południowego.^{[49][50]} W sytuacji, gdy nie udało się dotrzymać terminów i warunków ustalonych w porozumieniu z Rijadu, w połowie grudnia 2019 r. walki między siłami separatystycznymi a rządowymi wybuchły na nowo.^[51] W kwietniu 2020 r. STC ogłosiła stan wyjątkowy i orzekła, że przejmuje władzę nad Adenem i pozostałymi prowincjami południa.^[52] Ostatecznie po miesiącach negocjacji obu stronom udało się osiągnąć porozumienie i powołać rząd jedności narodowej, który został zaprzysiężony pod koniec grudnia 2020 r. w Rijadzie. Porozumienie na południu pozwoliło obu stronom na przegrupowanie swoich sił, które zostały wycofane ze spornej prowincji Abjan i przemieszczone do północnej części kraju, by włączyć się w walkę przeciwko rebeliantom Huti.^[53] Przedstawiciel STC (jego przewodniczący Ajdarus al-Zubajdi) wszedł w skład Rady Prezydenckiej, której prezydent Hadi przekazał swoje kompetencje na początku kwietnia 2022 r.^{[54][55]} Niezależnie od tego STC umacnia swoje pozycje na południu. W sierpniu 2022 r. siły STC rozpoczęły pod hasłami walki z organizacjami terrorystycznymi operację wojskową w prowincji Abjan, która ma na celu wzmocnienie ich kontroli nad tymi terenami.^[56]

Innym ważnym uczestnikiem jemeńskiego konfliktu jest ugrupowanie Giants Brigades (Alwijat al-Amalika), jedna z najznacniejszych formacji w obecnym układzie sił. Jest wspierane przez ZEA i opiera się na salafistycznej wersji islamu, lecz nie przedstawiło dotychczas własnego programu politycznego. Dowódca Brygad Abd al-Rahman Abu Zara znalazł się w składzie Rady Prezydenckiej.^[57]

Ważnym graczem jest również kierowana przez Tarika Saliha formacja National Resistance Force. Generał Tarik Salih, bratanek Alego Abdallaha, był lojalny wobec

⁴⁸ Aljazeera, Who are south Yemen's separatists?, 20.09.2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/09/south-yemen-separatists-190919074008631.html>

⁴⁹ Reuters, Yemen government and separatists sign deal to end power struggle in south, 05.11.2019, <https://www.reuters.com/article/us-yemen-security/yemen-government-and-separatists-sign-deal-to-end-power-struggle-in-south-idUSKBN1XF1Y5>

⁵⁰ The Critical Threats, Yemen File: November 20, 2019, 20.11.2019, <https://www.criticalthreats.org/briefs/yemen-file/yemen-file-november-20-2019>

⁵¹ The Critical Threats, Yemen File: December 11, 2019, 12.12.2019, <https://www.criticalthreats.org/briefs/yemen-file/yemen-file-december-11-2019>

⁵² BBC News, Yemen war: Separatists declare autonomous rule in south, 26.04.2020, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-52428998>

⁵³ Middle East Institute, The Riyadh Agreement: Yemen's new cabinet and what remains to be done, 01.02.2021, <https://www.mei.edu/publications/riyadh-agreement-yemens-new-cabinet-and-what-remains-be-done>

⁵⁴ UN News, Leadership Council marks 'new era' for Yemen, but country remains wary of terrorist threat, 22.09.2022, <https://news.un.org/en/story/2022/09/1127531>

⁵⁵ Carnegie Endowment for International Peace, Yemen's Post-Hybrid Balance: The New Presidential Council, 09.06.2022, <https://carnegieendowment.org/sada/87301>

⁵⁶ Reuters, Yemeni southern separatists launch military campaign in Abyan, 23.08.2022, <https://www.reuters.com/world/middle-east/yemeni-southern-separatists-launch-military-campaign-abyan-2022-08-23/>

⁵⁷ International Crisis Group, Yemen's Troubled Presidential Leadership Council, 04.05.2023, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/yemen/yemens-troubled-presidential-leadership-council>

swego stryja również po jego rezygnacji i walczył u boku Hutich przeciwko siłom koalicji do 2017 r. gdy Ali Abdallah Salih poróżnił się z rebeliantami i został przez nich zabity (w grudniu 2017 r.). Przy wsparciu ZEA powołał do życia National Resistance Force, którą tworzyli w dużej mierze członkowie dawnej Straży Republikańskiej. Salih głosił lojalność wobec prezydenta Hadiego, lecz walcząc przeciwko Hutim realizował własne cele.^[58] Siły podlegające Salihowi kontrolują część czerwonomorskiego wybrzeża w południowej części Jemenu i są osadzone w mieście Mucha (Mokha). Tarik Salih wszedł w skład Rady Prezydenckiej.^{[59][60]}

Dodatkowym czynnikiem destabilizacji Jemenu jest silna obecność al-Kaidy. Mocno osadzona w Jemenie (szczególnie w jego południowej części, w prowincji al-Bajda) al-Kaida Półwyspu Arabskiego jest uznawana za jeden z najefektywniejszych odłamów organizacji. Ma na swoim koncie liczne zamachy w tym kraju, jak i poza jego granicami.^[61] Po okresie zmniejszonej aktywności, od 2021 r. organizacja zaczęła umocnić swoje pozycje na południu kraju.^[62] Podczas gdy trwało zawieszenie broni między walczącymi w kraju stronami, milicje STC i inne formacje wspierane przez ZEA z kolei umacniały się na południu Jemenu, a drugiej połowie 2022 r. podjęły kilka ofensyw na pozycje al-Kaidy, co w konsekwencji wywołało jej wzmożoną aktywność. W ostatnim czasie niemal nie było starć między bojownikami al-Kaidy a siłami Hutich, a głównym przeciwnikiem i celem ataków al-Kaidy była STC.^[63] W ciągu roku 2023 w starciach między al-Kaidą a różnymi frakcjami w ramach STC śmierć poniosło 99 bojowników (po obu stronach).^[64]

W ostatnich miesiącach w reakcji na wojnę w Strefie Gazy bojówki Huti prowadzą ataki na statki przepływające wzdłuż jemeńskich wybrzeży ku Kanałowi Sueskiemu. Pierwszy atak miał miejsce 19 listopada, a po nim nastąpiło kilkadziesiąt kolejnych. Huti twierdzą, że atakują statki powiązane z Izraelem lub wiozące towary do tego kraju (choć w rzeczywistości atakują również inne statki). W odwecie za ich ataki Stany Zjednoczone i Wielka Brytania przeprowadziły kilkakrotnie serie nalotów na hutickie cele w północnym i środkowym Jemenie.^{[65][66]} W nalotach śmierć poniosło co najmniej 17 bojowników Huti.^[67]

⁵⁸ Carnegie Endowment for International Peace, Where is the Yemen War Heading?, 15.04.2020, <https://carnegieendowment.org/sada/81565>

⁵⁹ ACLED i Yemen Data Project, Yemen Conflict Observatory, <https://acleddata.com/yemen-conflict-observatory/#actorsprof>

⁶⁰ International Crisis Group, Yemen's Troubled Presidential Leadership Council, 04.05.2023, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/yemen/yemens-troubled-presidential-leadership-council>

⁶¹ US Department of State, Country Report on Terrorism 2022 - Chapter 5 - al-Qa'ida in the Arabian Peninsula (AQAP), 30.11.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2101669.html>

⁶² The National News, Al Qaeda shows signs of resurgence in Yemen, 09.04.2021, <https://www.thenationalnews.com/mena/al-qaeda-shows-signs-of-resurgence-in-yemen-1.1200037>

⁶³ ACLED, Al-Qaeda in the Arabian Peninsula, Sustained Resurgence in Yemen or Signs of Further Decline?, 06.04.2023, <https://acleddata.com/2023/04/06/al-qaeda-in-the-arabian-peninsula-sustained-resurgence-in-yemen-or-signs-of-further-decline/>

⁶⁴ ACLED, Dashboard, Yemen, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁶⁵ BBC News, Who are the Houthis and why are they attacking Red Sea ships?, 05.02.2024, https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67614911?at_medium=RSS&at_campaign=KARANGA

⁶⁶ Huffpost, U.S. And British Strikes In Yemen Answer Houthis Surge In Red Sea Attacks, 25.02.2024, https://www.huffpost.com/entry/us-british-strikes-yemen-houthi-red-sea_n_65db6b39e4b0e4346d52bf5c

⁶⁷ Reuters, Yemen's Houthis hold funeral for 17 militants killed in US-UK air strikes, 10.02.2024. <https://www.reuters.com/world/yemens-houthis-hold-funeral-17-militants-killed-us-uk-air-strikes-2024-02-10/>

WPLYW KONFLIKTU NA SYTUACJĘ LUDNOŚCI CYWILNEJ

W 2023 r. przemoc wobec ludności cywilnej nie przybierała masowych czy poważniejszych rozmiarów i miała charakter incydentalny (choć incydenty te były stosunkowo liczne). ACLED podaje, że w ciągu roku śmierć poniosło 528 cywilów. Najwięcej incydentów (i ofiar) miało miejsce w prowincjach al-Hudajda (103 ofiary śmiertelne), Saada (96 ofiar), Taizz (60 ofiar), Ibb (73 ofiar), al-Dżauf (32 ofiary), Marib (27), Szabwa (25), al-Bajda (22 ofiary), Amanat al-Asima (21 ofiar), Sana (17 ofiar), Abjan (14 ofiar), ad-Dali, Aden, Dhamar i Lahidż (po 12 ofiar).^[68]

Spośród opisywanych przez ACLED wydarzeń, tylko w jednym przypadku liczba ofiar sięgnęła 8 (była to przypadkowa detonacja pocisku przez sprzedawcę broni, w którym zginął on sam, jego pomocnik i jego rodzina). W ciągu roku miało miejsce 5 incydentów, w których śmierć poniosły po 4 osoby oraz 19 incydentów, w których zginęły po 3 osoby (liczne kolejne pociągały za sobą o dwie lub po jednej ofierze). Incydenty te miały różnoraki charakter i obejmowały ataki z bronią w rękę dokonywane przez Hutich, ataki plemienne, ostrzał przez siły saudyjskie.^[69]

Przemoc wobec cywilów w 2023 r. osiągała nieco niższy poziom niż w roku poprzednim. W 2022 r. ACLED odnotował 774 cywilne ofiary działań wojennych. Najkrwawszym miesiącem w ostatnim okresie był styczeń 2022 r. W kilku nalotach przeprowadzonych przez saudyjskie lotnictwo śmierć poniosło ponad 120 cywilów. 21 stycznia 2022 r. w saudyjskim nalocie na więzienie w as-Sahn na pół-wsch. od miasta Sada śmierć poniosło 66 osób a 127 odniosło rany (jemeńskie źródła podawały, że 75% zatrzymanych w więzieniu stanowili etiopscy migranci). W saudyjskim nalocie na osiedle mieszkalne w Sanie 17 stycznia śmierć poniosło 10 osób. Celem nalotu był dom hutckiego dowódcy wojskowego, który został zabity wraz z rodziną.^[70]

W odniesieniu do okresu od stycznia do 16 lutego 2024 r. ACLED informuje o 42 ofiarach śmiertelnych wśród ludności cywilnej. Spośród nich 14 osób poniosło śmierć w wyniku eksplozji min czy ładunków wybuchowych, a pozostałe w różnego typu incydentach z użyciem broni.^[71]

RODZAJE ZAGROŻEŃ DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM

OFIARY DZIAŁAŃ WOJENNYCH

Ludność cywilna jako taka nie jest celem działań sił ani grup zbrojnych. Nie zanotowano przypadków ludobójstwa, czystek etnicznych lub innych zbrodni popełnionych przeciwko ludności cywilnej na masową skalę na terenie Jemenu. Niemniej jednak cywile stają się przypadkowymi ofiarami nalotów czy ostrzału artyleryjskiego prowadzonego przez wszystkie strony konfliktu. Najwięcej przypadkowych ofiar powodowały akcje saudyjskich żołnierzy działających w

⁶⁸ ACLED, Dashboard, Yemen, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁶⁹ ACLED, Dashboard, Yemen, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁷⁰ ACLED, Dashboard Yemen, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁷¹ ACLED, Dashboard, Yemen, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

Jemenie w ramach operacji „Przywrócić nadzieję”. W ostrzale saudyjskim śmierć poniosło 104 cywilów, z czego 92 osoby w prowincji Saada (w licznych incydentach, z których jeden, najkrwawszy, zabił 3 osoby).^[72]

OFIARY DZIAŁAŃ PARTYZANCKICH

W ciągu 2023 r. w działaniach podejmowanych przez hutickie oddziały rebelianckie śmierć poniosło 194 cywilów. Najwięcej ofiar było w prowincjach al-Hudajda (60), Taizz (33), al-Dżauf (24), Ibb (17) oraz al-Bajda (12). Ataki przypisywane Hutim obejmowały zarówno ostrzał z broni palnej i incydentalny ostrzał artyleryjski, jak i wybuchy min. Liczne incydenty powodowały stosunkowo niewielkie ofiary (w żadnym wypadku ich liczba nie przekroczyła jednorazowo 4).^[73]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU

Trwający od 9 lat konflikt zepchnął Jemen w sytuację katastrofy humanitarnej. Ponad połowa ludności kraju – 18,6 mln ludzi z szacowanych 31,5 mln mieszkańców kraju ogółem – potrzebuje pomocy humanitarnej. Jest to spadek liczby potrzebujących o 16% w porównaniu z rokiem poprzednim (tendencja spadkowa zauważalna była również w ciągu 2 wcześniejszych lat). Wynika to głównie z większej swobody poruszania się po kraju, szerszemu napływowi importu oraz lepszemu dostępowi dla pomocy humanitarnej w szczególnych regionach. Ogólna katastrofalna sytuacja ekonomiczna kraju i spowodowany wojną upadek gospodarki zaostrzają kryzys, a sytuacja pozostaje alarmująca.^{[74][75]}

Jemen przedstawia najwyższy dotychczas zarejestrowany odsetek niedożywienia, a sytuacja pod tym względem ulega stale zaostrzeniu. Prawie połowa dzieci do 5. r.ż. dotknięta jest w umiarkowanym lub poważnym zahamowaniu wzrostu. Niedożywienie jest najostrzejszym problemem w prowincjach al-Hudada, Hadża i Taizz.^[76] Jak ocenia World Food Programme, 17 mln ludzi zagrożona jest niedoborem żywności, 6,1 mln -pilnie potrzebuje pomocy żywnościowej, a 3,5 mln jest poważnie niedożywiona. Niestabilna sytuacja na Morzu Czerwonym i dokonywane przez bojowników Huti ataki na statki transportowe utrudniają dostarczanie pomocy humanitarnej i żywnościowej.^[77]

Co najmniej 2 mln dzieci w wieku szkolnym (około 20% ogółu dzieci) jest wykluczona z systemu edukacji. Co najmniej jedna na cztery szkoły została zniszczona lub zamieniona na placówki dla przesiedleńców lub obiekty użytku wojskowego. Dwie trzecie nauczycieli nie otrzymuje regularnego wynagrodzenia.^[78]

Usługi publiczne zostały poważnie ograniczone, w kraju działa mniej niż połowa istniejących wcześniej placówek medycznych, brakuje leków i wyposażenia, a w 49 okręgach (spośród 276) nie ma ani jednego lekarza. Około 10 mln Jemeńczyków nie

⁷² ACLED, Dashboard, Yemen, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁷³ ACLED, Dashboard, Yemen, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁷⁴ OCHA, Humanitarian Needs Overview, Yemen, styczeń 2024, <https://www.unocha.org/yemen>

⁷⁵ ACAPS, Yemen, Social impact overview 2022, <https://www.acaps.org/special-report/yemen-social-impact-overview-2022>

⁷⁶ OCHA, Humanitarian Needs Overview, Yemen, styczeń 2024, <https://www.unocha.org/yemen>

⁷⁷ World Food Programme, Yemen Situation Report #12, December 2023, 05.02.2024, <https://reliefweb.int/attachments/07a22cfd-bfb5-4687-9d6a-b8a522f03189/WFP-0000155783.pdf>

⁷⁸ UNICEF, Yemen, Education, <https://www.unicef.org/yemen/education>

ma dostęp do opieki medycznej nawet na podstawowym poziomie. Brakuje odpowiednich usług sanitarnych, problematyczny jest również dostęp do wody zdatnej do picia.^[79]

PRZEMOC WOBEC LUDNOŚCI CYWILNEJ NIEZWIĄZANA Z KONFLIKTEM

TERRORYZM

W Jemenie istnieje duże zagrożenie terroryzmem, działają tam komórki al-Kaidy oraz Państwa Islamskiego (PI). Niemniej jednak w ostatnim okresie do zamachów dochodziło sporadycznie. W odniesieniu do 2023 r. ACLED donosi o 9 atakach al-Kaidy na terenie Jemenu, w których zginęło ogółem 4 cywilów. W 2022 r. ACLED podaje dwa takie przypadki (oba wymierzone w bojowników, nie zaś w cywili): w czerwcu 2022 r. zamachowiec-samobójca z PI przeprowadził zamach na huticki konwój w Afar (w al-Bajda), zabijając i raniąc kilku bojowników Huti. W marcu 2022 r. doszło do potyczki między bojownikami al-Kaidy a konwojem, w którym jechał w pobliżu miasta Dżar (w prowincji Abjan) dowódca Abyan Security Belt Abd al-Latif as-Sajjid. Atak przy użyciu samochodu pułapki przeprowadzony przez 2 zamachowców samobójców pociągnął za sobą śmierć co najmniej 3 członków Abyan Security Belt oraz ranił kilku innych (w tym as-Sajjida). Al-Kaida podała, że zabiła 14 członków konwoju.^[80]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

W Jemenie stosunkowo często dochodzi do porwań. W 2023 r. uprowadzone zostały 363 osoby. Najwięcej osób uprowadzonych zostało w prowincjach Aden (59) Ibb (54) Amanat al-Asima (34), Taizz (33) or, Sana (21), Szabwa (21) i Lahidż (20). Porwań dopuszczali się bojownicy sił Hutich, bojownicy STC, al-Kaida, a także, w kilku przypadkach przedstawiciele jemeńskiej armii.^[81]

INNE

Brak odpowiednich usług sanitarnych przyczynił się do wybuchu w kraju epidemii cholery. Pierwsze przypadki pojawiły się w 2016 r. Jak szacuje Światowa Organizacja Zdrowia (WHO), do połowy 2022 r. pojawiło się ponad 2,5 mln przypadków cholery, a wskutek choroby zmarło ponad 4 tys. osób. Prawie połowa zachorowań pojawiła się wśród dzieci. Bardzo słaby i dotknięty skutkami wojny system ochrony zdrowia nie jest w stanie odpowiedzieć w adekwatny sposób na potrzeby związane z wybuchem epidemii.^{[82][83]}

⁷⁹ OCHA, Yemen, Crisis Overview, <https://www.unocha.org/yemen/crisis-overview>

⁸⁰ ACLED, Dashboard, Yemen, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁸¹ ACLED, Dashboard Yemen, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁸² Reliefweb, Cholera situation in Yemen, December 2020, 05.03.2021, <https://reliefweb.int/report/yemen/cholera-situation-yemen-december-2020>

⁸³ ICRC, The Water Situation in Yemen, 05.06.2022, <https://www.icrc.org/en/document/water-situation-yemen>

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Jemeńskie prawo przewiduje swobodę przemieszczania się, wyjazdu za granicę, emigracji i repatriacji, jednakże w praktyce swobody te są poważnie ograniczone. Siły Hutich, siły bezpieczeństwa i władze plemienne utrzymują posterunki na głównych drogach. W wielu regionach milicje plemienne instalują własne punkty kontrolne (lub niekiedy wspólnie z wojskiem) i zatrzymują podróżujących, wymuszają opłaty, okradają, lub zatrzymują do czasu otrzymania okupu. Zniszczenia dróg, mostów i innej infrastruktury w wyniku konfliktu utrudniały przepływ towarów i osób w całym kraju, w tym utrudniały dostarczanie pomocy humanitarnej i inne dostawy.^[84]

Główne drogi wokół miasta Taizz są od 2015 r. zamknięte przez siły Hutich, co poważnie ogranicza swobodę przemieszczania się ludności cywilnej i utrudnia przepływ niezbędnych towarów, leków i pomocy humanitarnej dla mieszkańców miasta. Wobec zawieszenia broni Huti zobowiązali się do negocjacji z rządem w sprawie przywrócenia dostępu do Taizz, lecz drogi pozostają zamknięte.^[85]

Kobiety mają mniejszą swobodę podróżowania niż mężczyźni, choć ograniczenia różnią się w zależności od lokalizacji. Nękanie kobiet i dziewcząt bez męskiej eskorty na punktach kontrolnych oraz brak środków na opłacenie transportu utrudnia kobietom dostęp do służby zdrowia i innych świadczeń. Ograniczenia przemieszczania się nakładane na kobiety są ostrzejsze na terenach kontrolowanych przez Hutich. Wymaga się od nich zgody męskiego opiekuna na podróż, a w ostatnim roku coraz częściej nakłada się obowiązek, by kobieta podróżowała pod opieką męskiego krewnego (co na przykład przekłada się na niemożność wypożyczenia samochodu w Sanie przez kobietę bez męskiego opiekuna lub odmowę sprzedaży biletów w środkach transportu).^[86]

Bezpieczeństwo podróży ogranicza fakt, że siły Hutich instalowały miny przeciwpiechotne (prawdopodobnie również morskie) w wielu regionach, zwłaszcza na południowym wybrzeżu Morza Czerwonego.^[87]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

W Jemenie jest 4,5 mln osób wewnątrznie przesiedlonych.^[88] Ponad 2 mln przesiedleńców, którzy uciekli z terenów przejętych przez hutickich rebeliantów,

⁸⁴ US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Yemen, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089145.html>

⁸⁵ US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Yemen, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089145.html>

⁸⁶ US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Yemen, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089145.html>

⁸⁷ US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Yemen, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089145.html>

⁸⁸ OCHA, Humanitarian Needs Overview, Yemen, styczeń 2024, <https://www.unocha.org/yemen>

przebywają w samej prowincji Marib.^[89] Ponad 2,3 mln wewnętrznych uchodźców przebywa w 13 prowincjach południowego Jemenu.^[90] Ponad 30% wewnętrznych uchodźców stanowią osoby, które były przesiedlone więcej niż jednokrotnie.^[91]

Wielu z wewnętrznych przesiedleńców szukało schronienia w obozach dla przesiedleńców, które są przeludnione, nie oferują odpowiednich miejsc mieszkalnych, i są pozbawione właściwego zaopatrzenia w wodę oraz systemów sanitarnych.^[92]

Choć liczba nowych przesiedleńców spadła od czasu wprowadzenia w życie zawieszenia broni w kwietniu 2022 r. (które nieformalnie jest kontynuowane), to w 2023 r. odnotowano ponad 314 tys. nowych przesiedleń (większość w związku z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, a 24% w wyniku trwającego konfliktu).^[93] Mimo spadku poziomu przemocy i względnego spokoju 3/4 uciekinierów przebywających w prowincji Marib nie myśli o powrocie do domów.^[94]

PODSUMOWANIE

Do wybuchu wojny w 2014 r. Jemen był republiką prezydencką, lecz w chwili obecnej system ten przechodzi transformację. Kraj jest podzielony między walczące ze sobą siły i nie ma ośrodka władzy zdolnego do kontrolowania znacznej większości terytorium. Na północy władzę sprawuje samozwańczy rząd rebelianckich Hutich, a na południu funkcję prezydenta przejęła 8 osobowa Rada Prezydencka, złożona z przywódców głównych sił antyhutickich w kraju. Rada nie ma jednak jednolitej wizji przyszłości Jemenu po zakończeniu wojny, a różni jej członkowie wysuwają plany podziału państwa na północną i południową część (tak jak było do początku lat 1990.), państwa federacyjnego (o nieustalanej liczbie podmiotów) lub zachowania go w dotychczasowym kształcie.

W kraju obowiązuje kara śmierci i jest ona orzekana i wykonywana.

W Jemenie trwa konflikt zbrojny w którym początkowo starli się zajdycy rebelianci z północy oraz władze centralne. Antyhutickie siły przechodziły liczne przeobrażenia i są mocno podzielone. W sytuacji destabilizacji kraju na południu odrodziły się dążenia secesjonistyczne, a Południowa Rada Tymczasowa (STC) w 2019 r. starła się z siłami lojalnymi wobec prezydenta kraju Hadiego. Ostatecznie jednak udało się obu stronom zawrzeć porozumienie, a po długich negocjacjach utworzyć rząd. Obecnie przedstawiciel STC jest w składzie Rady Prezydenckiej.

Uznaje się, że rebelianci Huti wspierani są przez Iran. W 2015 r. w wojnę w Jemenie włączyła się międzynarodowa koalicja antyhuticka. Jej główni uczestnicy: Arabia

⁸⁹ Arab News, Seven displaced Yemeni babies die from cold in Marib, 10.01.2023, <https://www.arabnews.com/node/2230086/middle-east>

⁹⁰ Reliefweb, IOM Yemen Appeal, January-December 2023, 27.02.2023, <https://reliefweb.int/report/yemen/iom-yemen-appeal-january-december-2023>

⁹¹ OCHA, Humanitarian Needs Overview, Yemen, styczeń 2024, <https://www.unocha.org/yemen>

⁹² OCHA, Humanitarian Needs Overview, Yemen, styczeń 2024, <https://www.unocha.org/yemen>

⁹³ OCHA, Humanitarian Needs Overview, Yemen, styczeń 2024, <https://www.unocha.org/yemen>

⁹⁴ IOM, Return Remains Distant Hope for Displaced in Ma'rib While Needs Continue to Climb, 15.11.2022, <https://mena.iom.int/news/return-remains-distant-hope-displaced-marib-while-needs-continue-climb>

Saudyjska oraz Zjednoczone Emiraty Arabskie wspierają rywalizujące ze sobą siły antyhutickie i realizują własne partykularne cele.

Od kwietnia 2022 r. obowiązywał przez 6 miesięcy rozejm między walczącymi stronami. Mimo że nie został on oficjalnie przedłużony, to walczący powstrzymują się nadal od działań eskalacyjnych. Konflikt trwa nadal z niską intensywnością.

Ludność cywilna nie jest celowym obiektem ataków walczących stron, lecz staje się ofiarą „uboczną”. Wszystkie strony konfliktu dopuszczają się naruszeń i działań, które uderzają nie tylko w wrogie formacje wojskowe, lecz także w cywilów. Najwięcej ofiar cywilnych powodował ostrzał artyleryjski Hutich oraz naloty z powietrza prowadzone przez saudyjskie lotnictwo. Niemniej jednak zawieszenie broni znacznie zmniejszyło ilość takich działań.

W 2023 r. było w Jemenie 528 cywilnych ofiar. Z kolei przez pierwsze półtora miesiąca 2024 r. śmierć poniosło w Jemenie 42 cywilów.

W kraju jest 4,5 mln przesiedleńców wewnętrznych. Są to przede wszystkim uciekinierzy z zajętych przez Hutich terenów. Połowa z nich schroniła się w prowincji Marib, pozostali przebywają w 13 prowincjach na południu kraju.

Jemen dotknięty jest poważnym kryzysem humanitarnym. Problemem jest niedożywienie, brak świadczeń edukacyjnych i zdrowotnych, wyniszczona wojną gospodarka, która uzależnia 2/3 ludności kraju od pomocy humanitarnej.

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA:

1. ACAPS, Yemen, Social impact overview 2022, <https://www.acaps.org/special-report/yemen-social-impact-overview-2022>
2. ACLED i Yemen Data Project, Yemen Conflict Observatory, <https://acleddata.com/yemen-conflict-observatory//regions>
3. ACLED i Yemen Data Project, Yemen Conflict Observatory, <https://acleddata.com/yemen-conflict-observatory//actorsprof>
4. ACLED, Al-Qaeda in the Arabian Peninsula, Sustained Resurgence in Yemen or Signs of Further Decline?, 06.04.2023, <https://acleddata.com/2023/04/06/al-qaeda-in-the-arabian-peninsula-sustained-resurgence-in-yemen-or-signs-of-further-decline/>
5. ACLED, Dashboard Yemen, <https://acleddata.com/dashboard///dashboard>
6. ACLED, Violence in Yemen During the UN-Mediated Truce: April-October 2022, 14.10.2022, <https://acleddata.com/2022/10/14/violence-in-yemen-during-the-un-mediated-truce-april-october-2022/>
7. Aljazeera, Battle for Marib: Last city in north Yemen under gov't control, 25.03.2021, <https://www.aljazeera.com/news/2021/3/25/battle-for-marib-last-major-north-city-under-yemen-govt-control>
8. Aljazeera, UAE pledges to retaliate after three killed in Houthi attacks, 17.01.2022, <https://www.aljazeera.com/news/2022/1/17/fires-in-abu-dhabi-houthis-announce-operation-deep-in-uae>
9. Aljazeera, Who are south Yemen's separatists?, 20.09.2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/09/south-yemen-separatists-190919074008631.html>
10. Aljazeera, Yemen appoints Foreign Minister Ahmed Awad bin Mubarak as prime minister, 05.02.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/5/yemen-appoints-foreign-minister-ahmed-awad-bin-mubarak-as-prime-minister>
11. Amerigeo, Yemen - Subnational Administrative Boundaries, <https://data.amerigeoss.org/dataset/yemen-admin-boundaries>
12. Amnesty International, Death Sentences and Executions 2021, 24.05.2022, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/5418/2022/en/>
13. Amnesty International, Death Sentences and Executions 2022, 16.05.2023 <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/6548/2023/en/>
14. Amnesty International, Yemen: 24 Baha'i people, including a child, facing possible death penalty 18/09/2018, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/09/yemen-24-bahai-people-including-a-child-facing-possible-death-penalty/>
15. Arab News, Seven displaced Yemeni babies die from cold in Marib, 10.01.2023, <https://www.arabnews.com/node/2230086/middle-east>

16. BBC News, Who are the Houthis and why are they attacking Red Sea ships?, 05.02.2024, https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67614911?at_medium=RSS&at_campaign=KARANGA
17. BBC News, Yemen country profile, ostatnia aktualizacja strony 13.02.2024, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14704852>
18. BBC News, Yemen war: Separatists declare autonomous rule in south, 26.04.2020, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-52428998>
19. BBC, Yemen crisis: Yemen crisis: Why is there a war?, 19.06.2020, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29319423>
20. Britannica, Transfer of power to Abd Rabbuh Mansur Hadi, <https://www.britannica.com/place/Yemen/Transfer-of-power-to-Abd-Rabbuh-Mansur-Hadi/ref1302891>
21. Carnegie Endowment for International Peace, The Battle for Ma'rib: Insights and Outlook, 21.05.2021, <https://carnegieendowment.org/sada/84588>
22. Carnegie Endowment for International Peace, Where is the Yemen War Heading?, 15.04.2020, <https://carnegieendowment.org/sada/81565>
23. Carnegie Endowment for International Peace, Yemen's Post-Hybrid Balance: The New Presidential Council, 09.06.2022, <https://carnegieendowment.org/sada/87301>
24. Chatham House, Report on state structures, government legitimacy and the role of armed groups, Between Order and Chaos; A New Approach to Stalled State Transformations in Iraq and Yemen, wrzesień 2019, https://www.ecoi.net/en/document-search/?country=yem&content=sunni&sort_by=origPublicationDate&sort_order=desc
25. CIA, The World Factbook, Yemen, 06.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>
26. Cornell Law School, Republic of Yemen (Yemen), <https://deathpenaltyworldwide.org/database///results/country?id=86>
27. Council on Foreign Relations, Yemen's Tragedy: War, Stalemate, and Suffering, 21.10.2022, <https://www.cfr.org/background/yemen-crisis>
28. European Council of Foreign Relations, Mapping the Yemen conflict, <http://www.ecfr.eu/mena/yemen/>
29. Global Conflict Tracker, War in Yemen, 25.04.2023, <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/war-yemen>
30. Huffpost, U.S. And British Strikes In Yemen Answer Houthis Surge In Red Sea Attacks, 25.02.2024, https://www.huffpost.com/entry/us-british-strikes-yemen-houthi-red-sea_n_65db6b39e4b0e4346d52bf5c
31. Human Rights Watch, World Report 2024 - Yemen, 11.01.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2103150.html>

32. ICRC, The Water Situation in Yemen, 05.06.2022, <https://www.icrc.org/en/document/water-situation-yemen>
33. International Crisis Group, Yemen's Troubled Presidential Leadership Council, 04.05.2023, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/yemen/yemens-troubled-presidential-leadership-council>
34. IOM, Return Remains Distant Hope for Displaced in Ma'rib While Needs Continue to Climb, 15.11.2022, <https://mena.iom.int/news/return-remains-distant-hope-displaced-marib-while-needs-continue-climb>
35. Liveuamap, Yemen, 23.02.2024, <https://yemen.liveuamap.com/>
36. Middle East Institute, The Riyadh Agreement: Yemen's new cabinet and what remains to be done, 01.02.2021, <https://www.mei.edu/publications/riyadh-agreement-yemens-new-cabinet-and-what-remains-be-done>
37. Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Informator ekonomiczny MSZ, 03.03.2021, <https://www.gov.pl/web/arabiasaudyjska/jemen-ie>
38. OCHA, Humanitarian Needs Overview, Yemen, styczeń 2024, <https://www.unocha.org/yemen>
39. OCHA, Yemen, Crisis Overview, <https://www.unocha.org/yemen/crisis-overview>
40. PISM, Rezygnacja prezydenta Jemenu szansą dla procesu pokojowego, 14.04.2022, <https://pism.pl/publikacje/rezygnacja-prezydenta-jemenu-szansa-dla-procesu-pokojowego>
41. Reliefweb, Cholera situation in Yemen, December 2020, 05.03.2021, <https://reliefweb.int/report/yemen/cholera-situation-yemen-december-2020>
42. Reliefweb, IOM Yemen Appeal, January-December 2023, 27.02.2023, <https://reliefweb.int/report/yemen/iom-yemen-appeal-january-december-2023>
43. Reuters, Yemen appoints foreign minister Ahmed Awad Bin Mubarak as prime minister, 05.02.2024, <https://www.reuters.com/world/middle-east/yemen-appoints-foreign-minister-ahmed-awad-bin-mubarak-new-prime-minister-2024-02-05/>
44. Reuters, Yemen government and separatists sign deal to end power struggle in south, 05.11.2019, <https://www.reuters.com/article/us-yemen-security/yemen-government-and-separatists-sign-deal-to-end-power-struggle-in-south-idUSKBN1XF1Y5>
45. Reuters, Yemeni southern separatists launch military campaign in Abyan, 23.08.2022, <https://www.reuters.com/world/middle-east/yemeni-southern-separatists-launch-military-campaign-abyan-2022-08-23/>
46. Reuters, Yemen's Houthis hold funeral for 17 militants killed in US-UK air strikes, 10.02.2024. <https://www.reuters.com/world/yemens-houthis-hold-funeral-17-militants-killed-us-uk-air-strikes-2024-02-10/>
47. The Critical Threats, Yemen File: December 11, 2019, 12.12.2019, <https://www.criticalthreats.org/briefs/yemen-file/yemen-file-december-11-2019>

48. The Guardian, Failure to extend Yemen ceasefire leaves millions at risk, say charities, 04.10.2022, <https://www.theguardian.com/global-development/2022/oct/04/yemen-ceasefire-truce-deadline-charities-houthis>
49. The IGC, Maeen Abdulmalik Saeed, <https://www.theigc.org/people/maeen-abdulmalik-saeed>
50. The National News, Al Qaeda shows signs of resurgence in Yemen, 09.04.2021, <https://www.thenationalnews.com/mena/al-qaeda-shows-signs-of-resurgence-in-yemen-1.1200037>
51. The World Factbook, Yemen, 06.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>
52. Themedialine, After Decade of Civil War, Yemen Is In 'Critical Stage,' Prime Minister Says, 14.02.2023, <https://themedialine.org/people/after-decade-of-civil-war-yemen-is-in-critical-stage-prime-minister-says/>
53. UN News, Leadership Council marks 'new era' for Yemen, but country remains wary of terrorist threat, 22.09.2022, <https://news.un.org/en/story/2022/09/1127531>
54. UN News, Yemen: End of nationwide truce heralds 'heightened risk of war', Security Council hears, 13.10.2022, <https://news.un.org/en/story/2022/10/1129517>
55. UNICEF, Yemen, Education, <https://www.unicef.org/yemen/education>
56. US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Yemen, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089145.html>
57. US Department of State, Country Report on Terrorism 2022 - Chapter 5 - al-Qa'ida in the Arabian Peninsula (AQAP), 30.11.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2101669.html>
58. Wikimedia, Yemen, administrative divisions, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Yemen_Administrative_Divisions.jpg
59. World Food Programme, Yemen Situation Report /12, December 2023, 05.02.2024, <https://reliefweb.int/attachments/07a22cfd-bfb5-4687-9d6a-b8a522f03189/WFP-0000155783.pdf>